

МБУ СДК Хемчик

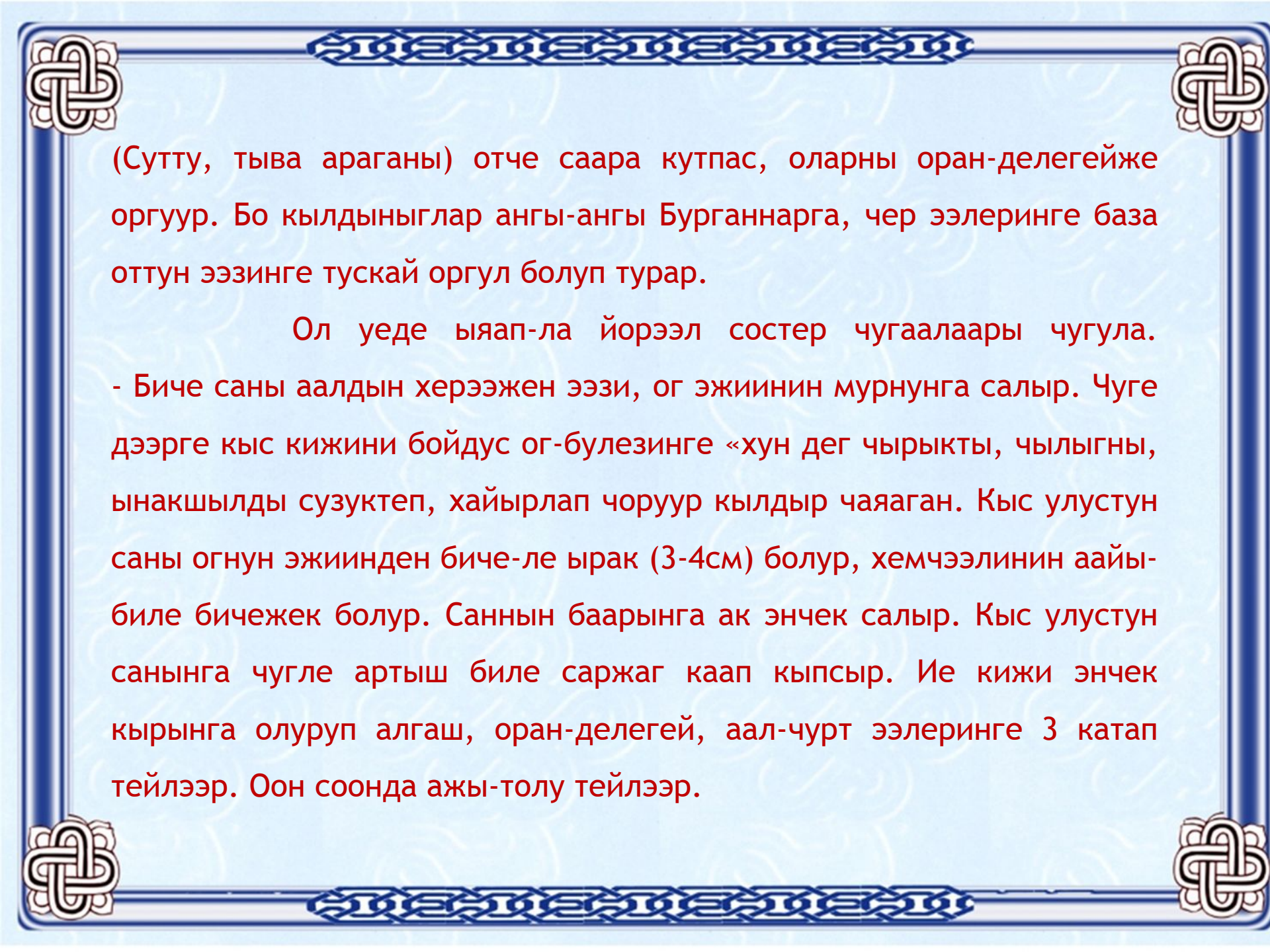
Информационно-просветительское мероприятие
«Сан салырынын езулалы»

Сан салыры

Шагаанын бугу-ле ёзулалдарында сан салыры эн кол черни ээлеп турар. Ол дээрге шагаанын бажы, эгези, дээди чадазы, озээ болгаш эн-не созуглелдиг кезээ болур. Сан салыры анаа-ла ужур барымдаалап кавыскан одаг эвес, а дыка ханы ужур-уткалыг ёзулал болур. Бир талазында, кижилернин эрте-шагдан хунге амыдыралдын унер дозу деп чунуп чорааны болгаш оон уламындан отту хуннун черде чаштанчызы, кезек чамдыы деп санап, отка чудуп, ону дагып, сузуглеп чорууру болур.

Улуг санны эр кижиге, бичезин кыс кижиге салыр. Сан салыр езулалды эртенги хуннун херели аалдан коданынга дээй бээри билек эгелеп турган. Улуг саны эн улуг назылыг огбе азы лама башкы, эр хиндиктиг чонну баштап алгаш, бедик арыг черге мурнуу чукче углай салыр. Тургузуп каан саннын аразынче баш бурунгаар тос арыг, сыптыг артыш киир суп алыр, чуге дээрге артыш тываларда арыглаар, хай-бачытты ырадыр тускай эм-дом унуш бооп турар. Санны кывыскаш аьш-чемнин дээжизин дараазында чурум езугаар отче салып эгелээр: от ээзинге, эрги чылга, чаа чылга дээш, йорээгеш чоруй баар. Санга дээжини шымчыннап салыр.

(Сутту, тыва араганы) отче саара кутпас, оларны оран-делегейже оргуур. Бо кылдыныглар ангы-ангы Бурганнарга, чер ээлеринге база оттун ээзинге тускай оргул болуп турар.

Ол уеде ыяап-ла йорээл состер чугаалаары чугула.
- Биче саны аалдын херээжен ээзи, ог эжиинин мурнунга салыр. Чуге дээрге кыс кижини бойдус ог-булезинге «хун дег чырыкты, чылыгны, ынакшылды сузуктеп, хайырлап чоруур кылдыр чаяаган. Кыс улустун саны огнун эжиинден биче-ле ырак (3-4см) болур, хемчээлинин аайы-биле бичежек болур. Саннын баарынга ак энчек салыр. Кыс улустун санынга чугле артыш биле саржаг каап кыпсыр. Ие кижини энчек кырынга олуруп алгаш, оран-делегей, аал-чурт ээлеринге 3 катап тейлээр. Оон соонда ажы-толу тейлээр.